

Bespreekbaar maken van seksuele gezondheid

Met behulp van het “Onder vier ogen” stappenplan

Dr Sarah Swannet en seksuoloog Ruth Borms

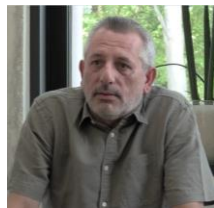
Overzicht

DEEL 1	Welkom en start
DEEL 2	Onder vier ogen stappenplan
DEEL 3	Toepassing: consultatiefragment
DEEL 4	Goed voornemen

DEEL 1

Welkom en start

Patiënten aan het woord

Seksuele gezondheid maakt deel uit van de gezondheid van de patiënten.

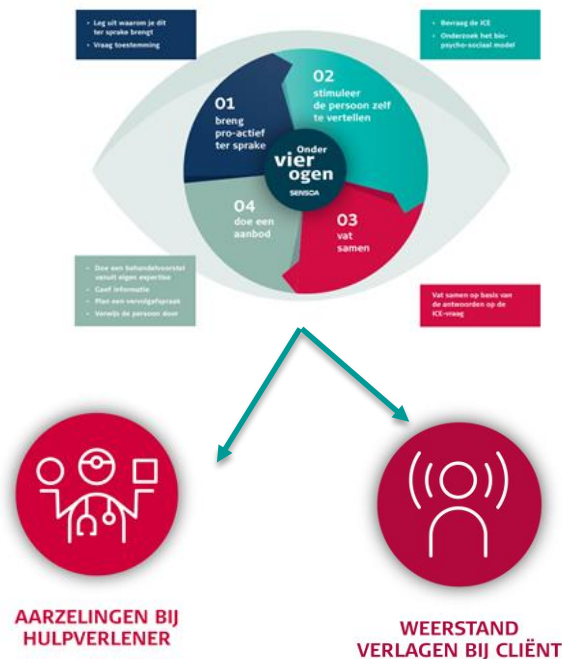
Erover praten is niet altijd gemakkelijk... niet voor de patiënt en niet voor de arts.

Waarom de huisarts?

- WHO definitie: seksuele gezondheid is onderdeel van gezondheid
- Seks is belangrijk (Sexpert 2013)
- Gezondheidsproblemen op seksueel vlak:
 - > Ongeplande zwangerschap, (gezinsplanning en anticonceptie), Seksuele problemen, SOA, Seksueel grensoverschrijdend gedrag
- 85% zet niet zelf stap naar hulp (Sexpert, 2013)
 - > 15% zet de stap: gemiddeld na 7 jaar
- Cruciale functie in detectie en screening: bereik (gezondheidsenquête, 2013)
 - > 94% heeft een vaste huisarts.
 - > 77% van de Belgen heeft in een periode van één jaar minstens één contact met de huisarts.
- Patiënten hopen dat huisarts initiatief neemt (Verhoeven, 2007)

Hindernissen

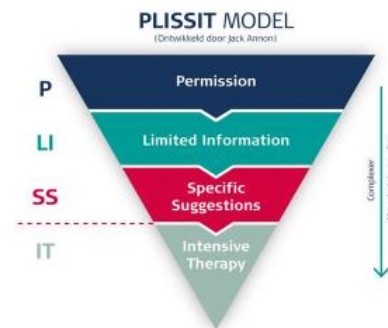
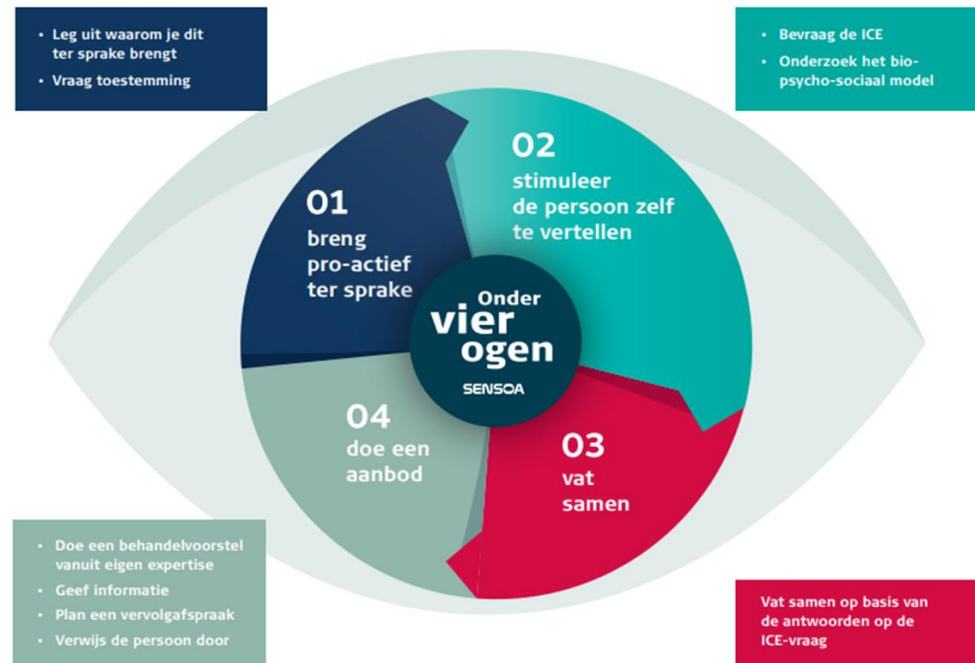
- 94% huisartsen wil wel maar hindernissen (Sensoa onderzoek, 2016):
 - > Beperkte kennis hebben rond deze thema's
 - > Onvoldoende tijd
 - > Geen tool om dit te doen
- Op zoek naar tool
 - > Theoretische en gesprekstechnisch onderbouwd
 - > Snel: beperkte tijd
 - > Geen seksuologische voorkennis vereist
 - > Mede door artsen ontwikkeld

DEEL 2

Onder vier ogen stappenplan

Onder 4 ogen stappenplan

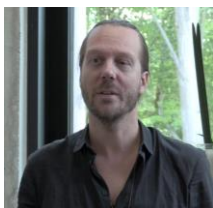
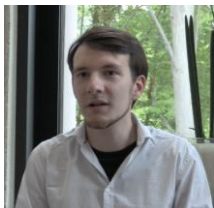
01

Breng pro-actief ter sprake

- Leg uit waarom je dit ter sprake brengt
- Vraag toestemming

01 Breng pro-actief ter sprake

01 Breng pro-actief ter sprake

- Wanneer
 - > Uitstrijkje, zwangerschapsbegeleiding, contraceptie voorschrift, borst –gynaecologisch onderzoek,...
 - > Medicatie voorschriften
 - > Opvolging chronische ziekte: diabetes, hart en vaat ziekte, kankeropvolging, fysieke beperking,...
 - > Bloedonderzoeken
 - > Psychische, relationele moeilijkheden of life events
 - > Bij kort consult, bij specifieke doelgroepen (vb jongeren), bij opstart nieuw dossier...
- Hoe
 - > Leg uit **waarom** u dit ter sprake brengt
 - een aanleiding of bruggetje: **kennis of ervaring**
 - > **niet-intrusieve** manier het thema aan te raken.
 - homoseksualiteit: gevoelens of gedrag ipv identiteit
 - > Eindig met expliciet **toestemming** te vragen → verhoogt het gevoel van 'ownership' en controle bij de patiënt

01 Pro-actief: Voorbeelden aanleiding of brug

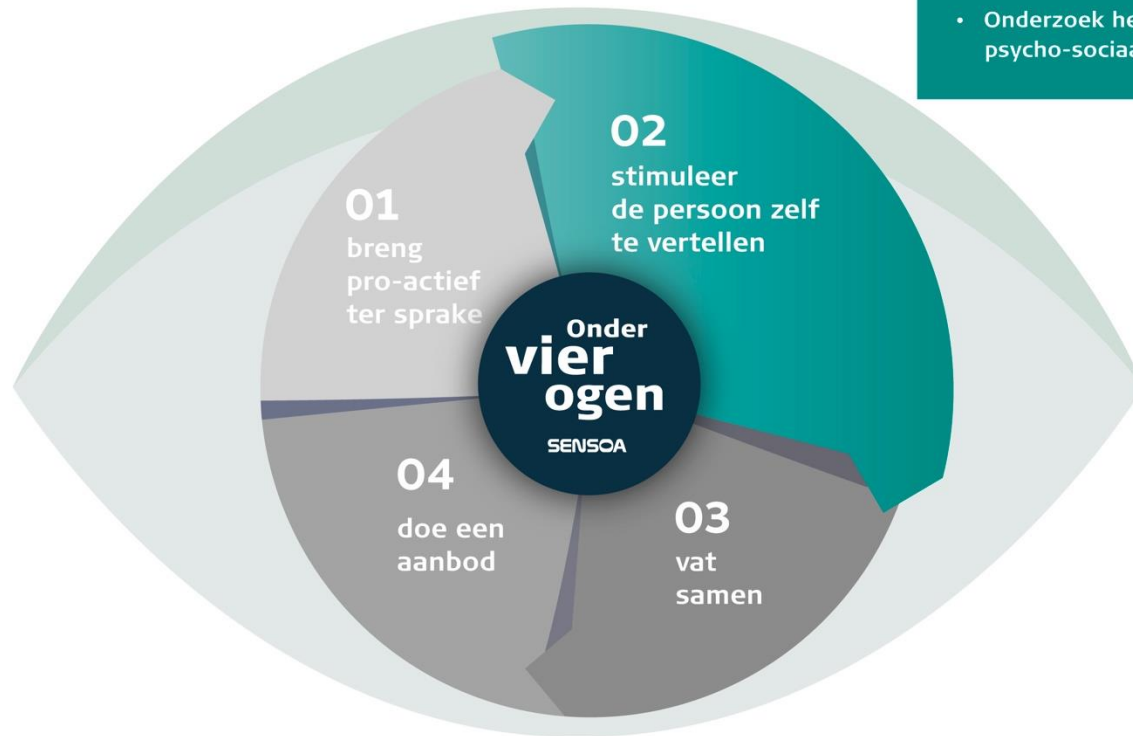

- linken aan **onderzoeksgegevens**
- kaderen aan **bijwerkingen** van medicatie of behandelingen
- linken aan een **klinisch onderzoek**
- aanknopen met **levensgebeurtenissen**
- verwijzen naar je ervaring als arts: een anoniem verhaal van een **(fictieve) patiënt**
→ voordeel
- Eindig met expliciet toestemming te vragen → kan geweigerd worden

02

Stimuleer de persoon zelf te vertellen

- Bevraag de ICE
- Onderzoek het bio-psycho-sociaal model

Denk aan een moment in je leven ...

En dat er iemand was die gewoon naar je luisterde?

Wat maakt dat dit helpend was?

02 Stimuleer de persoon zelf te vertellen

Kapstok 1: Bevraag de ICE

- Ideas
 - > Hoe denkt u zelf dat dit komt? (eigen theorieën)
 - > Welke ideeën heeft de patiënt over seksualiteit? (onrealistische verwachtingen?)
- Concerns
 - > Waar maakt u zich vooral zorgen over?
- Expectations
 - > Wat verwacht u naar de toekomst? (hoop naar de toekomst)?
 - > Wat verwacht u (hoop naar mij als arts)?

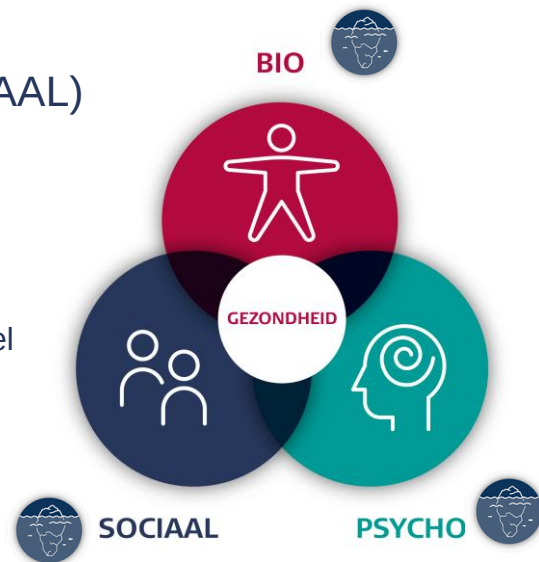
→ 2 personen (2 ICE's mogelijk)

02 Stimuleer de persoon zelf te vertellen

Kapstok 2: Bevraag het bio-psycho-sociaal model

- “Hoe ga je er zelf mee om? Hoe is dat voor jou?” (PSYCHO)
- “Welke impact heeft het op de relatie? Op je partner?” (SOCIAAL)
- Per “bol” → ICE
 - > Wat zijn de patiënt zijn **zorgen** op fysiek, mentaal of relationeel vlak.
 - > Wat zijn de patiënt zijn eigen **ideeën** hierover op fysiek, mentaal of relationeel vlak.
 - > Wat **verwacht** hij dat er zal gebeuren op fysiek, mentaal of relationeel vlak.
- “Waar maak je je het meest zorgen over?”

03

Vat samen

Vat samen op basis van
de antwoorden op de
ICE-vraag

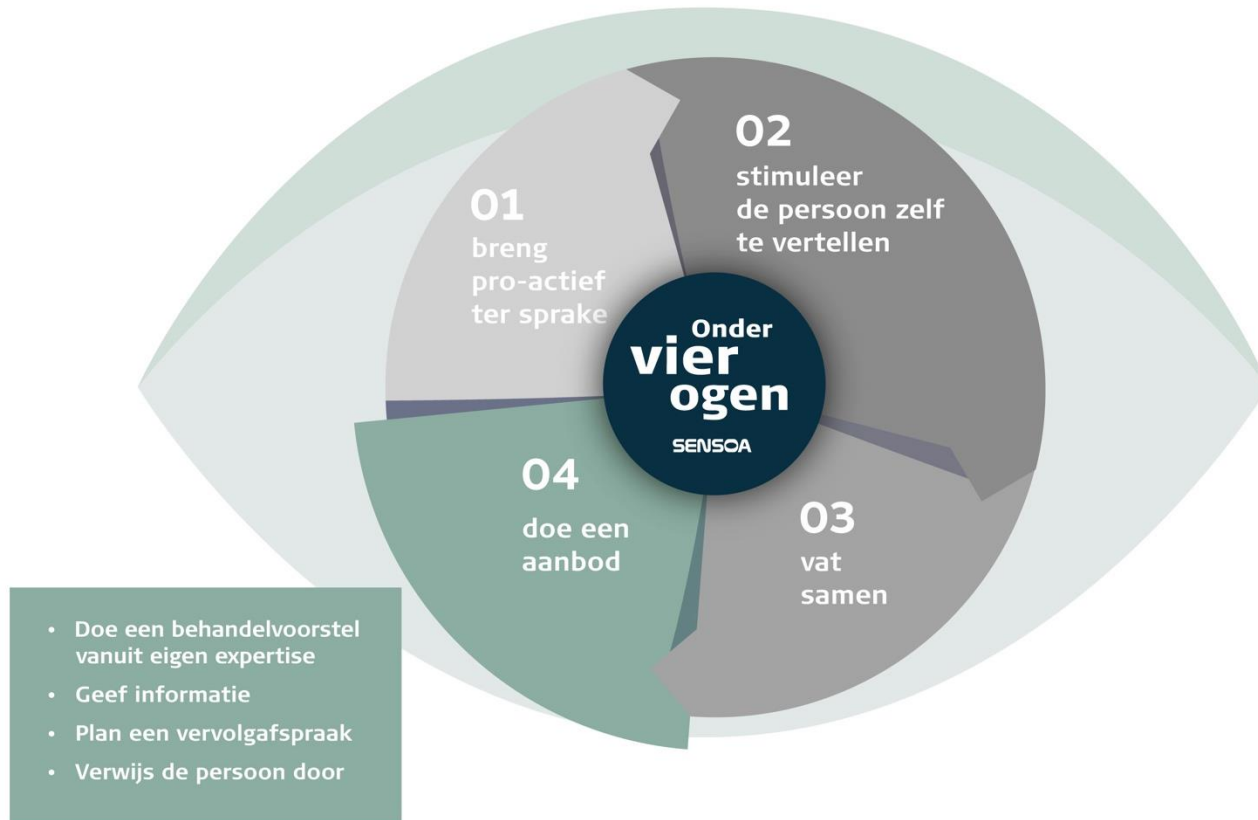

- Herhaal ICE
= brug naar aanbod
- Belangrijk om samen te vatten
 - > Voor de arts
 - beperkte tijd
 - in de hand houden
 - respectvol afronden
 - > Voor de patiënt
 - Voelt zich gehoord → luisteren is helpen (vaak 1ste maal verteld)
 - Klopt dit?

04

Doe een aanbod

4.1 Doe een behandelvoorstel uit eigen expertise

- Gerichte anamnese + gerichte lichamelijke en technische onderzoeken = diagnose → behandelplan
- Impact van ziekte en medicatie
 - > Direct – Indirect - latrogeen: na medische handelingen of medicatie (impact op seksualiteit → zie bijlage: alternatief?)
- Specifieke richtlijnen
 - > [NHG Standaard 'Seksuele klachten'](#)
 - > Domus medica richtlijnen ivm: [Hormonale anticonceptie](#), [Preconceptieadvies](#), Screening [cervixkanker – uitstrijkje](#), [Zwangerschapsbegeleiding](#), [Vaginitis](#), [Chlamydia](#), [Partnergeweld](#)
 - > [Hiv-test](#) afnemen bij risicogroepen en bij indicator diseases
- Richtlijnen in ontwikkeling
 - > SOA Richtlijn voor huisartsen opgesteld door kenniscentrum (KCE): 2019
 - > Nationale richtlijn voor eerste lijn betreffende de zorg voor hiv patiënten

4.2 Geef informatie

- Online informatie : www.sensoa.be en www.zanzu.be

- Algemeen: Seks =

- Seksualiteitsbeleving

- > Opwinding (aanraking + context + communicatie partner)
- > Inzetten op intimiteit
- > Impact van (faal)angst

- [Anticonceptiewijzer](http://www.sensoa.be): vragen tool → voorstel geschikt AC middel (www.sensoa.be)

- HIV: Undetectable=Untransmittable

4.3 Verwijs de persoon door

- Medisch: gynaecoloog en uroloog, dermatoloog,...
- Psycho-social
 - > Centrum Algemeen welzijnswerk: www.caw.be
 - > Klinisch seksuologen: : www.seksuoloog.be
 - > Klinisch psychologen: www.vvvp.be
 - > Relatietherapeuten: www.bvrgs.be
 - > Seksuele dienstverlening (ouderen/beperking): www.aditivzw.be
 - > Mensen met pedofiele gevoelens: www.stopitnow.be
 - > Bij ervaringen met geweld (slachtoffer en dader): Bel 1712 of www.1712.be
- Multidisciplinaire diensten en Polikliniek Seksuologie: regionaal verschillend
 - > AZ Sint Lucas Brugge, Jessa ziekenhuis Hasselt, AZ Herentals, Ugent, KUGasthuisberg, UMC Sint Pieter, Brussel
- Gespecialiseerde bekkenbodembiotherapeuten: www.pelvired.be of www.bicap.be

DEEL 3

Toepassing: consultatiefragment

- Leg uit waarom je dit ter sprake brengt
- Vraag toestemming

- Bevraag de ICE
- Onderzoek het bio-psycho-sociaal model

- Doe een behandelvoorstel vanuit eigen expertise
- Geef informatie
- Plan een vervolgspraak
- Verwijs de persoon door

Vat samen op basis van de antwoorden op de ICE-vraag

Bespreekbaar maken van seksuele gezondheid: huisarts - patiënt

DEEL 4

Goed voornemen

De stap naar uw praktijk

- Vraag een LOK pakket aan: www.domusmedica.be
 - > GRATIS
 - > DUO lesgevers: seksuoloog en arts
 - > Interactie en uitwisseling
 - > Beperkt aantal beschikbaar (inplanbaar tot 2020: snel zijn is de boodschap)

Dank je wel

Vragen of bedenkingen : Ruth.Borms@sensoa.be

Meer info: www.pratenoverseks.be